

והכפפות? אָה, הכפפות

מפולנית: מינה ועוזי פריידקין

יְזִי ירִנְיָבִיץ' — משורר, מתרגם, מסאי ומבקר ספרות פולני — הוא מהדמויות הבולטות בשירה הפולנית העכשווית. נולד בלוביץ' ב-1958 ומתגורר בלודז'. במשך השנים הוענקו לו פרסים ספרותיים רבים. בשנת 2022 זכה בפרס הספרותי החשוב ביותר בפולין, "פרס ניקה", על קובץ השירה *Mondo cane*. לצד שנים-עשר קובצי שירה, פרסם ספרי ביקורת ומחקר רבים המתמקדים בתחומי הספרות האנגלית בת זמננו ובתיאוריית התרגום הספרותי. כן תרגם לפולנית מיצירותיהם של סופרים ומשוררים כדוגמת ג'יימס ג'ויס, שיימוס היני, ג'ון באנוויל, ריימונד קארבר, פיליפ רות, מרגרט אטווד ואדריאן ריץ'. יְזִי ירִנְיָבִיץ' מכהן כמרצה לספרות ותרבות בריטית באוניברסיטת לודז'.

המורה לטבע

נוֹ כֵּן כִּי הַמּוֹרָה אֶמְרָה
וְהִיא דְּבָרָה יָפָה כָּל כֵּן

חֲתִיכֶת גִּיר
בִּידָה

מֵאֵז אוֹתוֹ זְמַן
הַזְמַן חוֹלֵף לוֹ

בְּשָׁחִית צִפְרָדֵּעַ יִרְקָה
נֶגֶד הַזֶּרֶם

אִם תּוֹשִׁיטִי לִי אֶת יָדְךָ, מוֹרָתִי
אֶכְנֶס אֶתְךָ אַחֲרֵי הַשְּׁעוֹר

לְתוֹךְ אוֹתוֹ הַנֶּהָר

אישה כבת חמישים רצה לחשמלית

בְּעוֹדָה רָצָה
לֵלֵא שְׁמִיץ מִן הַנְּשָׁגָב בְּתַנוּעוֹתֶיהָ
אַף כִּי רוֹצָה הָיְתָה לְרִתֵּק לְמִקְוָמָה אֶת הַחֲשָׁמְלִית
בְּכַחוּ הַמָּאגִּי שֶׁל הַמָּאמֵץ

כְּמַעַט נִשְׁכַּח מִמֶּנִּי
כִּי יִכּוֹלָה הָיְתָה לְהִיּוֹת אִמִּי
שֶׁבִקְשִׁי הַסְפִּיקָה
לְהִגִּיחַ לְאוֹרֵי הָעוֹלָם
בְּטָרֶם פְּרָצָה הַמְּלַחְמָה

מֵהֵר! מֵהֵר!

רורשאך

זֶה לֹא נֶכּוֹן, זֶהוּ רַק קָפָה, כָּפִי שְׁאֵת רוֹאָה,
שֶׁנִּשְׁפָּן עַל הַשְּׁלֶחָן. בְּאַפֵּן כֹּה מְטָרִיד אֵינִי קָשׁוּר לְאִישׁ
בְּנִסְיוֹנִי זֶה לְחֻקוֹת אֶת הַמִּבְחָן הַקָּלִסִּי,
שֶׁבּוֹ אֶפְשָׁר לְרֹאוֹת פָּחוֹת אוֹ יוֹתֵר כָּל דָּבָר,
אִם מִיִּשְׁהוּ רַק יִטְרַח לְהִתְבּוֹנֵן.
יּוֹבְלִיו הֶעֱצָלִים, שֶׁכִּי הִנֵּהר הַמְדַמִּים
יוֹצְרִים מִפֶּה הַנוֹכַחַת בְּאַפֵּן מוֹחָשִׁי יוֹתֵר
מֵאֲשֶׁר אוֹתֵן מְלִים סְפוּרוֹת שֶׁנִּזְרְקוּ הַבָּקָר,
וְשֶׁאוֹלִי, עִם הַטַּעַם שֶׁהוֹתִיר הַקָּפָה,
אוֹמְרוֹת בְּדִיוֹק אֶת מַה שְׁדִּי בּוֹ כְּדִי שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּכַתְפֵּימִי,
נִזְקָף גְּבוֹת, נִפְעֵר עֵינַיִם וְנִמְשִׁיךְ לְחִיּוֹת הַלָּאָה,
אֵף אִם לְעֵבֶר הַלֹּא-נוֹדַע, לִפְנֵי שִׁכְתָּם הַקָּפָה
שֶׁעַל מִשְׁטַח הַשְּׁלֶחָן יִלְבֹּשׁ בְּעֵינָיו
צוּרָה שֶׁל מַח אוֹ עֶכְבִּישׁ.

מאזור נהר הבוג

סבא רבא שלי נגן בכנור בכפפות לבנות,
עד שמחפשי זהב ובוזזי שעוני זהב קצצו לו
את הידים. אחר כך הלכו הרחק אל מעבר לנהר, לאזור זמן
אחר. גורל טוב יותר נועד לכנור.
התאהבה בו עד טרוף אשת גנרל
עם כוכבים וטמנה אותו בגן, כדי
שינבט באביב, שאז נערו עירמות
הופכות לדגים, טרף לדגים גדולים, טורפים.
והכפפות? אה, הכפפות.

משחקים באוויר הפתוח

היה זה היום שבו מהר אליה – רציף
שלש, קו מספר שש, עיר
בדרום – עם מים למסע, אך
היא העדיפה מסע בלי מים. שמים
בלי עננים. נחל בלי
אבנים.

וחלון המשקיף
לשדות זהבי חטה,
כל-כלם בלהבות השמש,
אינסופיים, עד גבולות ורשה.

יכול הִיָּה שְׁלֹא לְקִרּוֹת לָנוּ, הֶרְקוּד הֵהוּא
לְצִלְיִי הַקִּנְטָטוֹת. לֹא הָיָה זֶה מִבְּחִירָה וְלֹא בְּשָׁל כֶּךָ
שֶׁהָיִינוּ נְעָרִים בְּעֵלֵי יְמֵרוֹת, מָה שֶׁהָיָה וְדָאֵי נִכּוֹן,
הַזְמָן לֹלֵא סִפֵּק הָאִיר פָּנִים –
פֶּשׁוּט לֹא הָיוּ לָנוּ דִּיסְקִים אַחֲרִים בְּהֶשֶׁג יָד.
הֶרְקוּד לְצִלְיִי בֶּאֱךָ הִסֵּב לְשִׁנְיָנוּ עֲנָג.
מִתַּחַת לָאֵף בְּצִבְצוֹ אֶצְלָךְ אֲגִלִּי זַעַה, אוֹלִי
רְאִיתָ שָׁגָם אֶצְלִי הוֹפִיעוּ, כִּי נִדְמָה הָיָה לִי
שֶׁאֲנִי שׁוֹמֵעַ אִיךָ אֲתָה נוֹשֵׁם אַחֲרָת, אֵינִי יוֹדֵעַ אִיךָ, אָבֵל
קִצְתָּ אַחֲרָת. בְּבִקֹּר הַתְּלַבְּשָׁתִי, יֵצְאָתִי. מֵאִזְּ שׁוֹב לֹא
חֲזַרְנוּ לְבֹאֵךְ. וְהֵלֵא אַחֵר כֶּךָ
לֹא אַחַת שׁוֹחֲחֵנוּ אַרְכּוֹת וְאֶפְלוּ "בְּלֶהֱט"
עַל פּוֹגוֹת אוֹ עַל גֶּרְדִּינֵר, אֵף פֶּעַם לֹא עַל
בֹּאֵךְ. אֵף מְלָה עַל בֹּאֵךְ עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה. אֵף לֹא מְלָה אַחַת
עַל מָה שֶׁיִּכּוֹל הָיָה אֲזוֹ, וְאֵף
כְּעַתָּה, לֹא לְקִרּוֹת.

41 כותרת השיר לקוחה מתוך קנטטה מס' 82 של באך Ich habe genug ("די לי").

בחורים ללא אדמה

כְּשֶׁהִבְנִק עֵקֶל אֶת חִלְקֵת הָאֲדָמָה שְׁלוֹ שְׁמֵחוּץ
 לְגִבּוֹלוֹת הָעִיר, וְחִבְרוּ הַטּוֹב, שְׁלֹא הֵיטִיב לְשַׁחֵק
 בְּמִשְׁחָק הַזֶּה אֶת תַּפְקִיד הָעֶרֶב, חֲדַל לְהַכִּירוֹ,
 הִלְכְּנוּ לְכָרִי הַדָּשָׁא לְהִשְׁתַּכְּשֵׁן
 בְּנֶהָר הַפִּילִיצָה. בְּתַרְמִילֵי הַבֹּאֲתִי קוֹצֵץ צִפְרָנִים
 שֶׁל "שׁוֹל", שֶׁהִתְגַּלָּה דּוֹקָא כְּמוֹעִיל, בְּדוֹמָה
 לְכָרִיךְ, שְׁאוֹתוֹ, כְּמִכִּי
 רָעַב, חִלְקֵנוּ וְחִסְלָנוּ מִיָּד, עַל אֶף
 שְׁלֹא הָיָה זֶה רָעַב בְּמוֹבְנוּ
 הַבְּסִיסִי. בְּכָר הַדָּשָׁא נּוֹצֵר סֶדֶר חֲדָשׁ.
 הַשְּׁלִטוֹן עֶבֶר לְנִמְלִים – עַל עֶקְבִּינוּ, בֵּין
 הָאֲצָבָעוֹת, עַל רְצוּעוֹת שְׁנֵי זֻגוֹת הַסַּנְדָּלִים
 שֶׁהוֹסְרוּ בַּחֲפָזָה. הַשֶּׁמֶשׁ מִמַּשָּׁה אֶת עֲצָמָה, הַצִּפְרָנִים
 נִנְעָצוּ בְּאֲדָמָה, וְהִנֵּה, בְּהִתְרָסָה,
 לֹא הָיָה עוֹד גִּבּוֹל.